

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Inarin kunnan lausunto luonnoksesta Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta – toisen kotimaisen kielen kokeilu

Taustatietoa kokeilusta

Perustuslain 17 §:n mukaan Suomen kansalliskielet ovat suomi ja ruotsi. Perusopetuksessa opetettavista aineista säädetään perusopetuslain 11 §:ssä. Pykälän mukaan jokaisen perusopetuksen oppilaan on opiskeltava oman äidinkiелensä lisäksi toista kotimaista kieltä ja vähintään yhtä vierasta kieltä. Jos saamenkielisellem, romanikielisellem tai vieraskielisellem oppilaalle perusopetuslain 12 §: mukaan äidinkielenä oppilaan omaa äidinkieltä (saamen kieli ja kirjallisuus), opetetaan oppilaalle toisen kotimaisen kielen sijasta suomen kieltä tai ruotsin kieltä erityisen oppimäärän mukaisesti (suomi saamenkielisellem).

Suomenkielisellem kunnista suurin osa tarjoaa tällä hetkellä pitkänä kielenä eli A1-kielenä englannin kieltä. Englantia A1-kielenä opiskelee noin 90 % peruskoululaisista. Vapaaehtoista 1-5. vuosiluokalta alkavaa A2-kieltä opiskeli vuonna 2014 noin 22 % suomenkielisellem koulujen 5. vuosiluokan oppilasta. Yleisimpiä A2-kieliä Suomessa ovat ruotsi, saksa, englanti, ranska ja venäjä. Kaikille yhteinen pakollinen B1-kieli on toinen kotimainen kieli, jonka opiskelu alkaa 6. vuosiluokalta. Suomenkielisellem kouluissa B1-kielenä opiskellaan lähes yksinomaan ruotsia.

Luonnoksessa Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta ehdotetaan perusopetuslakiin lisäystä, määräajan voimassa olevaa pykälää (20 a §), joka mahdollistaisi alueelliset kokeilut kielivalikoiman laajentamiseksi ilman velvoittavaa toisen kansalliskielen (ruotsin) opiskelua. Mahdollisuutta osallistua kokeiluun tarjotaan enintään 2 200 oppilaalle ja kokeilulupa myönnetään opetuksen järjestäjän hakemuksesta. Kokeiluun voivat osallistua vain viidennen tai kuudennen luokan oppilaat, jotka eivät ole ennen kokeilun alkamista aloittaneet toisen kotimaisen kielen opintoja. Kokeiluun osallistuvien oppilaiden tulee 1.8.2018 alkavalla viidennellä tai kuudennella vuosiluokalla valita toisen kotimaisen kielen tilalle vieras kieli. Tällöin kokeiluun osallistuvien oppilaiden oppimäärään sisältyy oman äidinkielen lisäksi kaksi vierasta kieltä, joita opiskellaan A1-oppimäärän ja A2- tai B1-oppimäärän mukaan. Opetuksen järjestäjän on laadittava tarvittavien oppiaineiden opetussuunnitelmat.

Kokeiluun osallistuminen on oppilaalle vapaaehtoista, vaikka opetuksen järjestäjälle olisi myönnetty kokeilulupa. Opetuksen järjestäjän on myös tiedotettava kokeiluun osallistuvia oppilaita ja heidän huoltajiaan lainmukaisista kielitaitovaatimuksista esimerkiksi molempien kotimaisten kielten osaamisen merkityksestä jatko-opintojen ja virkaan valituksi tulemisen kannalta. Kokeiluun osallistunut oppilas voidaan hakemuksesta vapauttaa ruotsin opiskelusta sekä lukiossa että ammatillisessa oppilaitoksessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö turvaa riittävät resurssit toisen kotimaisen kielen opetukseen kokeiluun osallistuneille oppilaille heidän opiskellessa korkeakouluissa, jotta heillä on riittävä kielitaito ja kelpoisuus hakea valtion virkoihin.

Kokeilua kannattavia näkökulmia

Heti alkuun voidaan todeta, että tätä mahdollisuutta tai kokeilua on odotettu ja toivottu kauan. Hienoa, että Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähtenyt kokeilun järjestämiseen ja sen vaatimiin erityistoimenpiteisiin. Oppilasmäärä, joka otetaan kokeiluun mukaan eli 2 200 oppilasta, on kovin pieni. Halukkuutta olisi varmasti paljon enemmän, joten toivottavaa olisi, että kokeiluun saisi osallistua ainakin 5 000 oppilasta.

Se, että jokaisen perusopetuksen oppilaan on opiskeltava oman äidinkiellensä lisäksi toista kotimaista kieltä, joka suomenkielisissä kouluissa tarkoittaa ruotsin kieltä, on vähentänyt oppilaiden motivaatiota vapaaehtoisten vieraiden kielten opiskeluun. Monet oppilaat eivät ole enää valinneet vapaaehtoista A2- tai B2-kieltä, koska ovat kokeneet ruotsin opiskelun haasteellisena, kuormittavana ja jopa turhana. Kyseinen kokeilu tulee monipuolistamaan lasten ja nuorten kieltenopiskelua.

Globaalissa maailmassa ruotsin kielen osaaminen ei auta nuorta menestymään kansainvälisissä kontakteissa eikä kansainvälisessä työelämässä. Sen sijaan kansainvälisessä yhteistyössä saksan, ranskan, espanjan tai portugalin kielen osaamisella on enemmän merkitystä kuin ruotsin kielen osaamisella. Suomen historialla ei saisi olla merkitystä, kun mietitään nuorten tulevaisuutta ja tulevaisuudessa tarvittavaa kielitaitoa.

Kielten opiskelussa pakko on huono lähtökohta. Se, että on eri vaihtoehtoja, joista oppilas saa valita, lisää opiskelumotivaatiota ja – intoa. Oppilaiden omien valintojen kautta kasvatetaan myös kieltenopiskelun mielekkyyttä. Kokeilu voi kehittää edelleen myös etäopetusta. Vaihtoehtojen lisääminen (opetuksen järjestäjä tarjoaa B1-kieleksi myös muita kieliä ruotsin lisäksi) voi hetkellisesti kasvattaa opetuksen järjestäjän kustannuksia.

Kokeilu mahdollistaa kuntien ja alueiden erilaisuuden huomioimisen. Esimerkiksi Itä-Suomessa venäjän kielen opiskelu koetaan tärkeämmäksi ja mielekkäämmäksi kuin ruotsin kielen opiskelu. Myös kunnissa, joissa matkailu on suuri työllistäjä, on jonkin muun kielen osaaminen tärkeämpää kuin ruotsin kielen osaaminen ja se edesauttaa nuoren työllistymistä alueelle paremmin. Malli, jossa kaikissa suomenkielisissä kouluissa opiskellaan samoja pakollisia kieliä, ei ole enää toimiva.

Jotta perusopetuksessa ja lukio-opetuksessa päästään todellisiin tuloksiin kieltenopiskelun lisäämisessä ja monipuolistamisessa, on virkamiesruotsi poistettava valtion virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Valtion virkoihin kelpoisuusvaatimuksena tulee olla B1-oppimäärä jossakin kielessä tai ruotsin kielen taito voidaan katsoa eduksi, jos kyseessä on kaksi samantasoista hakijaa.

Inarin kunnan lausunto luonnoksesta Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi perusopetuslain väliaikaisesta muuttamisesta – toisen kotimaisen kielen kokeilu

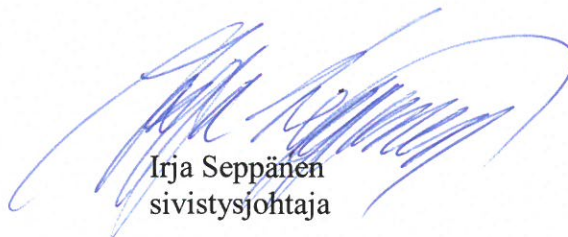
Lausunnon keskeinen sisältö

1. Tätä mahdollisuutta tai kokeilua on odotettu ja toivottu kauan. Hienoa, että Opetus- ja kulttuuriministeriö on lähtenyt kokeilun järjestämiseen ja sen vaatimiin erityistoimenpiteisiin.
2. Toivottavaa olisi, että kokeiluun saisi osallistua ainakin 5 000 oppilasta.
3. Se, että jokaisen perusopetuksen oppilaan on opiskeltava oman äidinkiellensä lisäksi toista kotimaista kieltä, joka suomenkielisissä kouluissa tarkoittaa ruotsin kieltä, on vähentänyt oppilaiden motivaatiota vapaaehtoisten vieraiden kielten opiskeluun. Monet oppilaat eivät ole enää valinneet vapaaehtoista A2- tai B2-kieltä, koska ovat kokeneet ruotsin opiskelun haasteellisena, kuormittavana ja jopa turhana. Kyseinen kokeilu tulee monipuolistamaan lasten ja nuorten kieltenopiskelua.
4. Kansainvälisessä yhteistyössä saksan, ranskan, espanjan tai portugalilaisen kielen osaamisella on enemmän merkitystä kuin ruotsin kielen osaamisella.
5. Suomen historialla ei saisi olla merkitystä, kun mietitään nuorten tulevaisuutta ja tarvittavaa kielitaitoa.
6. Kielten opiskelussa pakko on huono lähtökohta. Se, että on eri vaihtoehtoja, joista oppilas saa valita, lisää opiskelumotivaatiota ja – intoa.
7. Oppilaiden omien valintojen kautta kasvatetaan myös kieltenopiskelun mielekkyyttä.
8. Kokeilu voi kehittää edelleen myös etäopetusta.
9. Kokeilu mahdollistaa kuntien ja alueiden erilaisuuden huomioimisen.
10. Virkamiesruotsi on poistettava valtion virkojen kelpoisuusvaatimuksista. Valtion virkoihin kelpoisuusvaatimuksena tulee olla B1-oppimäärä jossakin kielessä.

Inarin kunnanhallitus

Toni K. Laine
kunnanjohtaja

Irja Seppänen
sivistysjohtaja

